

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่วนสำคัญในการสร้างงาน และกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีงานทำ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างงาน และกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีงานทำ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และทรัพยากรด้านประวัติศาสตร์ทรัพยากรเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว แต่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่เข้าใจเรื่องการจัดการ และไม่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกลับมายังชุมชนท้องถิ่นหลายด้าน เพราะหากแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ก็จะไม่มีการท่องเที่ยวมาเยือน ทำให้ชุมชนขาดรายได้ การบูรณะฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพดีดังเดิมย่อมยากกว่าการป้องกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดมี การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติและเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยมีชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการในพื้นที่ของตน ทำให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจชุมชน (กุลวดี, 2551) แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ นั้น ควรมีธรรมชาติที่สวยงาม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่ประกอบด้วย ความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศิลปะ ความสามารถในการรองรับ การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อจะนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

พื้นที่ชายฝั่งอ่าวมะนาว อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของทรัพยากรทางธรรมชาติ ประกอบด้วยป่าชายเลนป่าชายหาด หาดทรายและหาดหินที่สวยงาม ทำให้เป็นแหล่งอาศัย แหล่งสืบพันธุ์และหลบภัยของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ มากมาย ทั้ง พืช และ สัตว์น้ำ เป็นจำนวนมาก เหมาะแก่การส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแหล่งศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง แต่อย่างไรก็ตามพื้นที่ดังกล่าวยังขาดฐานข้อมูลเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งขาดการส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ ซึ่งข้อมูลเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสิ่งที่มีค่ามากสำหรับชุมชนในการที่เชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในการสร้างรายได้ ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหินบริเวณอ่าวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ การสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสถานที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตชายฝั่งทะเล อ่าวมะนาว ด้วยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นฐานข้อมูลให้ชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหิน

ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้แก่ชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวในบริเวณนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหิน บริเวณอ่าวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหิน บริเวณอ่าวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่บริเวณอ่าวมะนาวทิศใต้กอบิน 5 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่ไม่ที่พื้กอาศัยและ ยังมีลักษณะของระบบนิเวศที่หลากหลาย อันได้แก่ หาดหิน หาดทราย และพื้นที่ชายหาดดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ลักษณะของพื้นที่ศึกษา บริเวณ ทิศใต้ อ่าวมะนาว อ.เมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านวิชาการ

ศึกษาโครงสร้างระบบนิเวศพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหินในบริเวณอ่าวมะนาว ในเขตทิศใต้ โดยเก็บรวบรวมชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตทั้งพืช และสัตว์ โดยรวบรวมพืชชนิดพันธุ์พืชในเขตชายหาด ส่วนชนิดพันธุ์สัตว์ รวบรวมในเขตหาดทราย และหาดหิน โดยเก็บชนิดพันธุ์ระหว่างเขตน้ำขึ้นสูงสุดและน้ำลงต่ำสุดของชายหาดทางด้านทิศใต้ของอ่าวมะนาว

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความหลากหลายทางชีวภาพ หมายถึง ความหลากหลายทางชีวภาพหมายถึงจำนวนทั้งหมดของสิ่งมีชีวิต ลักษณะพันธุกรรมหรือระบบนิเวศ ลักษณะการกระจายของสิ่งมีชีวิต ความแตกต่างในหน้าที่ของแต่ละสายพันธุ์ และปฏิสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้น (Hooper *et al*, 2005)

หาดทราย หมายถึง พื้นที่ที่ชายหาดที่ตั้งอยู่ระหว่างเขตน้ำขึ้นสูงสุด และน้ำลงต่ำสุดโดยพื้นที่ถูกปกคลุมด้วยหาดทราย

หาดหิน หมายถึง พื้นที่ชายหาดที่ปกคลุมด้วยหินเป็นส่วนใหญ่ และตั้งอยู่ระหว่างเขตน้ำขึ้นสูงสุด และน้ำลงต่ำสุดโดยพื้นที่

ชายหาด หมายถึงพื้นที่ที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งที่ถัดเข้ามาจากระดับน้ำขึ้นสูงสุดและยังได้รับอิทธิพลของไอเค็มจากทะเล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ฐานข้อมูลระบบนิเวศพื้นที่ชายหาด หาดทราย และหาดหินของพื้นที่อำเภอฉะบับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ได้เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่อำเภอฉะบับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. ได้คู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่อำเภอฉะบับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. ได้ป้ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนิเทศเพื่อเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่อำเภอฉะบับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. ได้สื่ออิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่อำเภอฉะบับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนจากการที่ในการพัฒนาพื้นที่อำเภอฉะบับเป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชายหาด หาดทราย และหาดหิน

7. สร้างจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้แก่ชุมชน และนักท่องเที่ยว